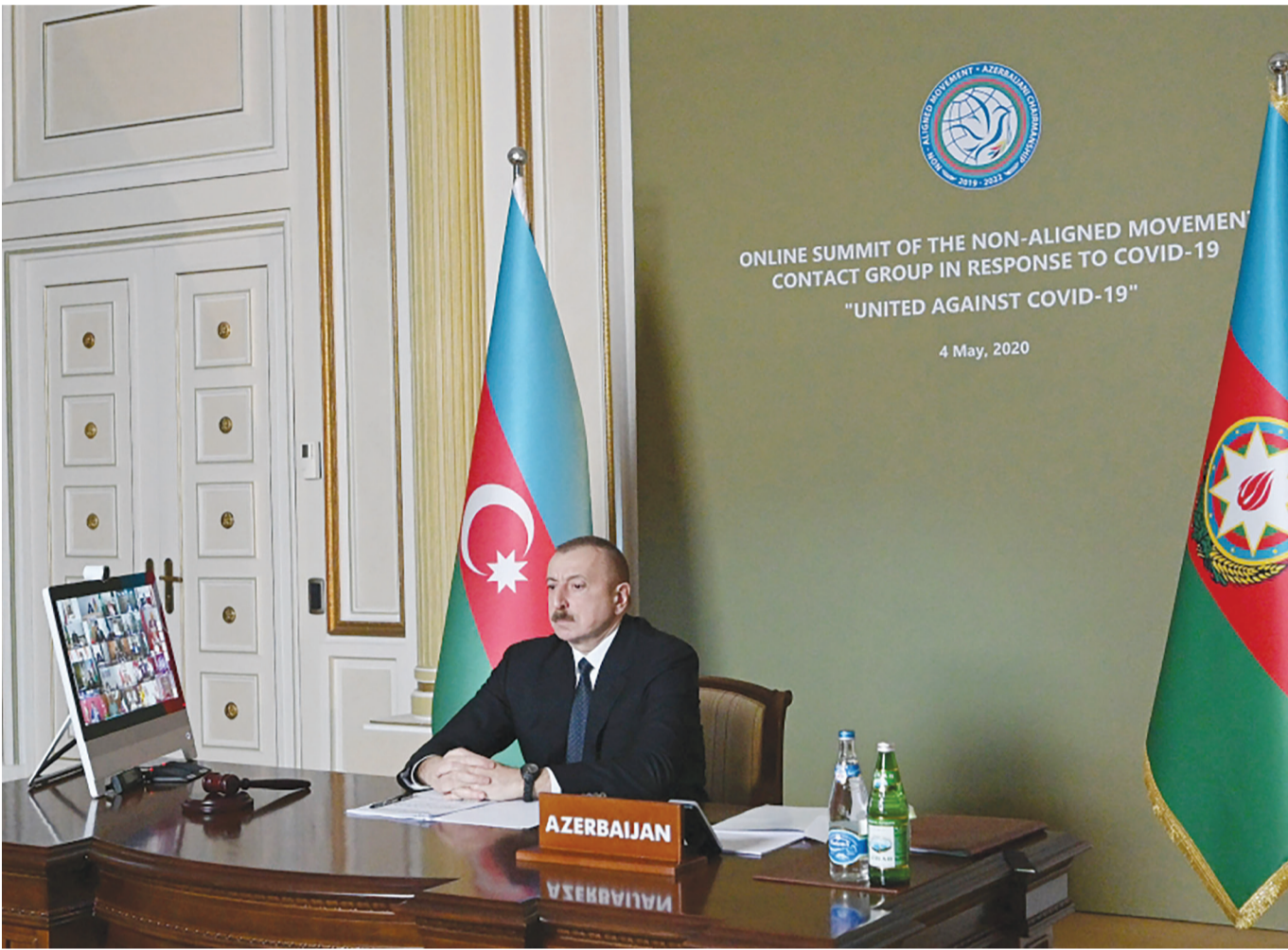

“Qarşılıqlı dəstək, özünə qapanmama və yalnız birgə səylərlə COVID-19-a qalib gələ bilərik”

Bu sözləri Prezident İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatının Təmas Qrupu formatında mayın 4-də videokonfrans vasitəsilə koronavirusla mübarizəyə həsr olunmuş “COVID-19-a qarşı birlikdəyik” mövzusunda keçirdiyi Zirvə görüşündə deyib. **Dövlət başçısı bildirib ki, COVID-19 qlobal pandemiya-sı bütün dünya dövlətlərinə mənfəət təsir göstərir. Heç bir ölkə bundan sığortalanmayıb. O, deyib:**

- BMT Baş katibi Antonio Quterreş tərəfindən koronavirusa qarşı mübarizə məqsədilə qlobal humanitar cavab planının elan edilməsini, BMT Baş Assambleyasında müvafiq qətnamələrin qəbul olunmasını və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının pandemiya qarşı qlobal mübarizədə oynadığı mühüm rolunu yüksək qiymətləndiririk. Pandemiyanın ilk günlərindən biz Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə təmasdayıq. Təşkilatın aparıcı mütəxəssislərindən ibarət heyət müraciətimiz əsasında mart ayında ölkəmizə səfər edərək vəziyyətlə tanış olmuşdur. Bu, Azərbaycanın təşəbbüsü ilə keçirilən 2-ci Zirvə görüşüdür. Sədri olduğumuz Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının mənim təşəbbüsüm ilə aprelin 10-da COVID-19-a qarşı Zirvə görüşü keçirilmişdir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru həmin Zirvə görüşündə də iştirak etdi və dəyərli tövsiyələrini verdi.

Qoşulmama Hərəkatının “Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı və onunun Baş direktoruna dəstək” adlı 9 aprel tarixli bəyanatını məmnuniyyətlə qeyd etmək istərdim. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru tərəfindən

martın 23-də mənə ünvanlanmış məktubda Azərbaycanda görülmüş işlərə yüksək qiymət verilmişdir. Azərbaycan pandemiya qarşı görülmüş tədbirlərə görə nümunəvi ölkə kimi dəyərləndirilmişdir. Azərbaycan dünya birliyinin məsuliyyətli və etibarlı üzvü kimi koronavirusa qarşı qlobal mübarizəyə dəstək olaraq Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına 5 milyon dollar könüllü maliyyə yardımını ayırdı.

Azərbaycan koronavirus xəstəliyinin yayılmasının qarşısının alınması üçün vaxtında çevik və zəruri qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirmişdir. Mənim Sərəncamımla ilin əvvəlində Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah yaradılmışdır. Pandemiya dövründə bizim üçün prioritet məsələ insanların sağlamlığı və onların sosial müdafiəsinin təmin edilməsidir.

Ölkə ərazisində keçirilməli olan bütün kütləvi tədbirlər təxirə salınmış və ya ləğv edilmişdir. Mart ayının 3-dən etibarən ölkə üzrə bütün təhsil müəssisələrində tədris prosesi tədricən dayandırılmışdır. Martın 14-dən etibarən bir sıra sosial təcrid tədbirlərini əhatə edən xüsusi rejim, martın 24-dən isə xüsusi karantin rejimi tətbiq edilmişdir.

Azərbaycanda koronavirus xəstələrinin müalicəsi üçün 20-dən artıq xəstəxana ayrılmışdır. Virusun diaqnostikası və müalicəsi üçün zəruri olan laborator testlər, bəzi tibb avadanlığı və ləvazimatlar Azərbaycana gətirilmişdir. Testlərin aparılması üçün ölkədə 23 laboratoriya fəaliyyət göstərir. İndiyə kimi ölkə üzrə 160 mindən artıq test keçirilmişdir.

Daxili tələbatı ödəmək üçün qısa müddət ərzində qoruyucu və digər tibbi ləvazimatların istehsalına başlanmışdır.

Beləliklə, həyata keçirilən bütün bu tədbirlər nəticəsində kütləvi yoluxma hallarının qarşısı alınmışdır. Son üç həftə ərzində ölkəmizdə xəstəliyə yoluxanların sayı ilə sağalanların sayı arasındakı dinamika müsbətdir. Pandemiya dövründə biz bir daha həkimlərimizin peşəkarlığının şahidi olmuşuq. Azərbaycan koronavirus xəstələrinin müalicəsi sahəsində öz təcrübəsini Qoşulmama Hərəkatının digər üzv dövlətləri ilə bölüşməyə və bu sahədə əməkdaşlığa hazırdır.

Azərbaycanda iqtisadi sabitliyi təmin etmək, məşğulluqla bağlı problemləri həll etmək və makroiqtisadi və maliyyə sabitliyini təmin etmək üçün 3.5 milyard manatdan artıq və ya 2 milyard dollardan çox sosial-iqtisadi dəstək paketi qəbul olunmuşdur.

Ümumilikdə dövlət sektoru üzrə 900 mindən çox işçinin əməkhaqqı tam həcmdə saxlanılmaqla, qeyri-dövlət sektoru üzrə isə 690 min işçinin əməkhaqqının əhəmiyyətli hissəsi dövlət tərəfindən ödənilir. Bununla yanaşı, 600 min aztəminatlı, işsiz və qeyri-rəsmi çalışan vətəndaşa yaşayış minimumuna uyğun olaraq iki ay ərzində vəsait ödənilir.

İşsiz şəxslərin sosial müdafiəsi üçün ilin sonuna qədər 90 min ödənişli ictimai iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Banklar tərəfindən sahibkarlara yeni verilən kreditlərin 60 faizində dövlət zəmanəti verilməkdədir.

Pandemiyanın bilavasitə təsir etdiyi fəaliyyət sahələri üzrə vergidöyəcilərinə 2021-ci il yanvarın 1-dək olan dövr üçün vergi güzəştləri və vergi tətili ediləcəkdir.

Bütün bunlar atılan addımların

yalnız bir hissəsidir. Ümumiyyətlə, dövlətin həyata keçirdiyi tədbirlərə vətəndaşlarımız tərəfindən çox yüksək qiymət verilir. Hörmətli həmkarlar, pandemiya şəraitində ölkələrimiz arasında ticarətin açıq saxlanması və beynəlxalq yükdaşımaların fasiləsiz olaraq həyata keçirilməsi vacibdir. Azərbaycan artıq Avrsiyada önəmli nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilmişdir. Onlarla ölkəni birləşdirən Şərqi-Qərbi, Şimal-Cənubi, Şimal-Qərbi nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılmasında böyük rol oynamışdır. Pandemiya dövründə də Azərbaycan etibarlı tranzit-logistika mərkəzi kimi öz roluna məsuliyyətlə yanaşaraq ərazisi vasitəsilə maneəsiz tranzit daşımalarını təmin edir.

Pandemiyaya qarşı mübarizədə ən çox yardıma ehtiyacı olan Qoşulmama Hərəkatı üzv

dövlətlərini dəstəkləmək üçün Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına əlavə olaraq 5 milyon dollar ianə ayırır. Bu vəsait bizimlə razılaşdırılmaqla ən çox yardıma ehtiyacı olan Afrika, Asiya və Latın Amerikasına regional qruplarından olan üzv ölkələr üçün nəzərdə tutulur.

120 ölkəni özündə birləşdirən Qoşulmama Hərəkatı BMT Baş Assambleyasından sonra ən böyük beynəlxalq təsisatdır. Azərbaycanın sədrliyi dövründə birgə səylərimizlə Qoşulmama Hərəkatının beynəlxalq nüfuzunu, beynəlxalq aləmdə oynadığı rolunu artırmaq əzmindəyik. Ölkələr arasında dostluq, həmrəylik və qarşılıqlı dəstək xüsusi rol oynayır.

Razılığınız olarsa, qlobal həmrəyliyin nümunəsi kimi Qoşulmama Hərəkatının üzv ölkələri olaraq BMT Nizamnaməsində

nəzərdə tutulan Baş Assambleyanın COVID-19 pandemiyasına həsr olunmuş dövlət və hökumət başçılarının səviyyəsində videokonfrans vasitəsilə xüsusi sessiyanın keçirilməsi təklifi ilə çıxış edə bilərik.

Zirvə görüşünün iştirakçıları BMT Baş Assambleyasının 74-cü sessiyanın prezidenti Ticiani Məhəmməd-Bande, BMT-nin Baş katibi cənab Antonio Quterreş, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru cənab Tedros Adhanom Qebreyesus, Afrika İttifaqı Komissiyasının sədri Musa Faki Mahamat, Avropa İttifaqının ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Cozef Borelin və başqalarının videomüraciətlərini dinləyiblər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Zirvə görüşünə yekun vurub.

**PASHA
Bank**

**Azərbaycan xalqını
9 May – faşizm üzərində
Qələbə günü
münasibətilə
təbrik edir**

7-13 may 2020-ci il

Milli iqtisadiyyatın dinamik inkişafı əbədi müstəqilliyimizin etibarlı təminatçısıdır

Azərbaycan xalqının çoxminlik tarixində XX əsr mühüm yer tutur. XX yüzillikdə xalqımız bir neçə əsrə bərabər inkişaf yolu keçmiş, özünün iqtisadi, mədəni tərəqqisinə nail olmuşdur.

Bu gün Azərbaycan öz tarixinin ən mühüm, fəvqəl əhəmiyyət kəsb edən dövrünü yaşayır. Vaxt etibarilə çox az bir dövrü əhatə edən cəmi 29 il ərzində respublikamızda müasir, sivil cəmiyyətin qurulmasına xidmət edən fundamental işlər görülüb. 1991-ci ilin 18 oktyabrından müstəqil dövlət kimi tanınan Azərbaycanın keçdiyi yol heç də asan olmamışdır.

Müasir tariximizin 30 ildən artıq bir mərhələsi, eləcə də müstəqil Azərbaycanın dinamik inkişafı və dünya inteqrasiya sistemində qovuşması mərhələsi müqayisəedilməz dərəcədə məhsuldar və gərgin fəaliyyət göstərən ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Azərbaycan tarixinin bu mühüm dövrü ərzində Heydər Əliyevin respublikamızın sosial-iqtisadi həyatında oynadığı rol, vətənimizin milli mənafehləri baxımından fəaliyyətini sistemli təhlil edən ən güclü politoloqlar, siyasi xadimlər, tələbkar ekspertlər belə bir nəticəyə gəlirlər ki, onun çoxşaxəli fəaliyyəti və müdrik rəhbərliyi ilə Azərbaycan tarixində unudulmaz və əvəzolunmaz şəxsiyyət, dünya miqyaslı siyasi xadim, bacarıqlı, fenomenal dövlət başçısı, ümummilli li-

der səviyyəsinə yüksəlmişdir.

- Təbii ki, Azərbaycanın müstəqillik dövründə keçdiyi yolu bir neçə mərhələyə ayırmaq məqsədaşdır.

- Son 29 ildə müstəqil Azərbaycanın dövlət quruculuğunun əsasları qoyulmuş, onun fəaliyyət mexanizmi formalaşmış, müstəqilliyimizin əbədi qorunması üçün fundamental zəmin yaranmışdır.

Məsələn, 2003-cü il yanvarın 1-nə Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 1 milyard 374 milyon dollar olmuşdur, bu, 1998-ci ilin valyuta ehtiyatları ilə müqayisədə 2,8 dəfə artım deməkdir.

SSRİ-nin dağılması ərafəsində respublikamızda mövcud siyasi, ictimai, sosial-iqtisadi vəziyyəti yadıma salaşdır. Bu dövrdə ittifaq hökuməti tərəfindən qəbul edilmiş dağıdıcı qərarlar, ölkənin idarə edilməsinin başabəla radikal islahatçılara tapşırılması, «şok terapiyası» adı altında keçirilən sistemli islahatlar, dünyanın quru hissəsinin 1/6 hissəsini təşkil edən bir məkanda bir-birilə zəncirvari şəkildə bağlı olan respublikalar arasında əlaqələrin pozulması, ümumi bazar üçün işləyən müəssisələrin fəaliyyətində əsl xaosun yaranması, ənənəvi satış bazarlarının itirilməsi keçmiş müxtəlif respublikaların iqtisadiyyatını, demək olar ki, iflic vəziyyətinə saldığı. Bir faktı qeyd etmək yerinə düşərdi. Vladimir Putin Rusiyanın XX əsrin 80-90-cı illərində böyük siyasi-iqtisadi sarsıntılar nəticəsində itirdiyinin Almaniyaya və Yaponiyanın II Dünya müharibəsi dövründəki iqtisadi itkilərindən heç də az olmadığını qeyd edir. Həmin dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatı da çox ağır proseslər keçirirdi. Bu, elə bir mərhələ idi ki, xalq təsərrüfatının bütün sahələrində tənəzzül davam edirdi, ölkənin maliyyə-kredit sistemi iflic vəziyyətinə düşürdü. SSRİ kimi nəhəng ölkənin neft sənayesinə vacib olan avadanlıqların 70%-ə qədərini Bakı müəssisələrinin payına düşürdü. Aqrar sektor o dövrün tələblərinə uyğun olaraq normal fəaliyyət göstərirdi, respublika əhalisinin yarıya qədərini yaşayış səviyyəsini təmin edirdi. İttifaq əmək bölgüsünün tələblərinə uyğun, pambıqçılıq, üzümçülük, tərəvəzçilik, çayçılıq daha sürətlə inkişaf etdirilirdi.

aradan qaldırılması, dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi, intizamın yaradılması üçün düşünülmüş və əsaslandırılmış kurs həyata keçirilməyə başladı. İctimai-siyasi, iqtisadi vəziyyətin sabitləşməsinə, suveren Azərbaycan dövlətinin iqtisadi əsaslarının möhkəmləndirilməsinə xidmət edən kompleks addımlar atıldı. İqtisadiyyatda tənəzzülün qarşısının alınmasında, xalq təsərrüfatında ahəngdarlığın təmin edilməsində həlledici rol oynayan sahələrin fəaliyyətinə dair ümummilli liderin iclas və müşavirələrdə çıxışları, problemlərə prinsipial münasibəti müharibə şəraitində olan respublikamız üçün çox böyük əməli, həm də mədəni əhəmiyyət kəsb edirdi. Artıq 1996-cı ildə iqtisadiyyatda tənəzzül meyillərinin qarşısı alındı. Bütün bunlar yaranmış xoşa, ümidsizliyə sarsıdıcı zərbə, dinamik iqtisadi həyata, onun dirçəlməsinə aparıcı qələbə idi. Sanki tarix təkrar olunurdu.

- Nəyi xatırlamaq istəyirsiniz?

- Bilirsiniz, keçən əsrin 60-cı illərinin axırlarında Azərbaycanın sosial-iqtisadi həyatında da gərgin vəziyyət yaranmışdı. Respublikamızın xalq təsərrüfatının bir çox sahələrində geriləmə meyilləri güclənir, mövcud istehsal potensialından istifadə səviyyəsi aşağı düşürdü. Zəngin resurslara, əmək ehtiyatlarına, güclü istehsal potensialına malik olan respublikamızın ittifaqda mövqeyi zəifləyirdi. Məsələn, Azərbaycanca milli gəlirin adambaşına artımı ittifaq üzrə göstəricidən 3 dəfə az idi. Digər əsas göstəricilərə görə də respublikamız, demək olar ki, əksər respublikalardan geri qalırdı.

1969-cu ilin avqustunda cənab Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbər seçildiyi vaxtdan onun apardığı sistemli təhlil, görülmüş tədbirlər nəticəsində artıq 70-ci illərin ortalarında Azərbaycan milli gəlirin artım tempi və digər başlıca göstəricilərə görə ittifaqda birinci yerə çıxdı. İqtisadiyyatın, o cümlədən sənayenin strukturunun təkmilləşməsi, müxtəlif sahələrinin üstün inkişafı ilə bağlı hazırlanmış xüsusi proqram müvəffəqiyyətlə həyata keçirildi. On minlərlə yeni iş yerləri açıldı. Respublikanın orta və kiçik sahələrində tikinti materialları, yüngül və yeyinti sənaye müəssisələri, iri maşınqayırma zavodlarının filialları yaradıldı. SSRİ kimi nəhəng ölkənin neft sənayesinə vacib olan avadanlıqların 70%-ə qədərini Bakı müəssisələrinin payına düşürdü. Aqrar sektor o dövrün tələblərinə uyğun olaraq normal fəaliyyət göstərirdi, respublika əhalisinin yarıya qədərini yaşayış səviyyəsini təmin edirdi. İttifaq əmək bölgüsünün tələblərinə uyğun, pambıqçılıq, üzümçülük, tərəvəzçilik, çayçılıq daha sürətlə inkişaf etdirilirdi.

Azərbaycan kəndində qaynar həyat hökm sürürdü. **Ümumiyyətlə, respublikamızın inkişaf dinamikasını xarakterizə edən göstəricilər hamını heyrətə gətirdi. İstər miqyası, istərsə də sosial-iqtisadi nəticəsinə görə Azərbaycanın müstəqilliyinə qədər olan heç bir dövrdə belə dinamik inkişaf olmamışdı.**

Əlbəttə, həll edilməyən problemlər də var idi. Axı, Azərbaycan SSRİ-nin tərkib hissəsiydi və bütünlüklə bu ittifaqın məlum nöqsanları, çatışmazlıqları respublikaların inkişafına da təsir edirdi. Lakin inkaredilməz həqiqətdir ki, Azərbaycan Respublikası SSRİ tərkibində əsrlərə bərabər böyük inkişaf yolu keçmişdir, həm də bu inkişaf 70-80-ci illərdə özünün sürəti, miqyası və sosial-iqtisadi nəticələrinə görə daha əzəmətli olmuşdur. Sovet dövründə, o cümlədən 70-80-ci illərdə yaradılmış elmi-texniki istehsal potensialı olmasaydı, müstəqil dövlətimiz bu gün də çoxlu çətinliklərlə üzləşə bilərdi. Mən bu barədə ona görə bir qədər ətraflı danışaram ki, hələ də bəziləri sovet rejimi şəraitində yaradılan elmi-texniki, intellektual potensialı sovet ideologiyasının qalığı kimi baxır. Bu mövqedə duranlar tarixdən dərs almı, keçilən yolun, tarixi inkişafın hər bir mərhələsinin obyektiv qiymətləndirilməsinin zərurətini dərk etməlidirlər. Bu gün dağılmış sovet sisteminin bərpası üçün heç bir əsas yoxdur. Ancaq o dövrdə də, xüsusilə 70-ci illərdə Azərbaycan xalqı inkişaf etmiş, yaşayış-bəhərlənmişdir. Bu dövrün elmi-texniki istehsal, intellektual potensialı müstəqil Azərbaycanın bu gününün və sabahının tərəqqisi üçün çox lazımdır.

Qeyd etmək istərdim ki, Heydər Əliyevin bir tarixi şəxsiyyət kimi, müstəqilliyin sosial-iqtisadi inkişafı əlaqəsi məsələsinə münasibətdə çox güclü elmi mövqeyi və yüksək təfəkkür tərzini uğurlu dövlət siyasətinin aparılması üçün müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Ulu öndər haqlı olaraq bildirir ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi qazanması tarixi nailiyyətdir, ilkin qələbədir. Onun qorunması və möhkəmləndirilməsi qat-qat çətin və mürəkkəb vəzifədir və bu müqəddəs vəzifənin sistemli həlli üçün Heydər Əliyev zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik olan ölkə başçısı kimi, dünya dövlətləri birliyinin əldə etdiyi meyilləri nəzərə aldı və Azərbaycanın xüsusiyyətlərinə, geopolitik şəraitinə, milli mənafehlərinə uyğun inkişaf strategiyasını müəyyən etdi.

- Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi Azərbaycanın inkişaf strategiyasında neft faktoru xüsusi rol oynayır. Əmək-tutumlu, müxtəlif sahələrin, müasir informasiya texnologiyalarının

tətbiqi inkişafın prioritet istiqamətlərindən sayılmalıdır. Bu strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı hansı prinsipial cəhətləri qeyd etmək istərdiniz? 1998-ci illərdə ÜDM-in real həcmi, demək olar ki, 60% artmış, və 2002-ci ildə 29,6 trilyon manata (6,1 milyard dollara) çatmışdır. Ötən il adambaşına ÜDM 3,4 milyon manat olmuşdur, halbuki bu göstərici 1997-ci ildə 2 milyon manat idi. Deməli, 48% artım olmuşdur.

1998-2000-ci illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatına bütün maliyyələşdirmə mənbələrindən 39,1 trilyon manat (8,9 milyard dollar) investisiya yönəldilmişdir. Bu vəsaitin 6,5 milyard dolları xarici investorlar tərəfindən qoyulmuşdur. Müvafiq göstəriciyə görə, Azərbaycan nəinki MDB ölkələrini, hətta bəzi Şərqi Avropa ölkələrini qabaqlayır.

1998-2003-cü illərdə dövlət büdcəsinin müdafiə olunan maddələri (əmək haqqı, pensiya, müavinət, ərzaq, dərmanlar və s.) üzrə xərclər təxminən 2,1 dəfə artmışdır. 2002-ci ildə isə büdcədə bu xərclər 67% təşkil etmişdir. Büdcənin xərc hissəsində «Əməkhaqqı» maddəsi 2 dəfə, «Pensiya və müavinət» maddəsi isə 2,8 dəfə artmışdır.

Ulu Tanrı Azərbaycanı sərəvətlər baxımından da ehtiyac cəkməyə qoymayıb. Azərbaycan bu gün dünyanın ən zəngin neft resurslarına malik olan regionlarından biridir. Respublikamızın, XX əsrdə olduğu kimi, XXI əsrdə də inkişafı xeyli dərəcədə neft faktoru ilə bağlı olacaqdır. **Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra ona neft sərəvətlərinin sahibi kimi tarixi şans verildi və bundan da ulu öndər böyük uzaqgörənliklə istifadə etdi.**

Heydər Əliyev qəti əmin oldu ki, ağır vəziyyətdə olan respublika iqtisadiyyatını dirçəltmək, ölkənin dünya inteqrasiyasında iştirakını canlandırmaq üçün ən sanballı mənbə neft faktoru ola bilər. Çünki ölkəmizin daxili maliyyə mənbələri, demək olar ki, yox dərəcəsində idi. Ona görə də xarici investisiyaları cəlb etmək ən sərfəli və ən məqsədaşlıq bir istiqamət kimi seçildi. 1994-cü ildə «Əsrin müqaviləsi» imzalandı. Respublikaya güclü investisiya axını başlandı. Azərbaycan iqtisadiyyatı, ilk növbədə onun neft sektoru beynəlxalq biznes həyatına qoşuldu. Neft strategiyası müstəqil respublikamızda demokratiyanın inkişafı, ictimai-siyasi sabitliyin təmin edilməsi, milli dövlət quruculuğunun möhkəmləndirilməsi, onun dünya iqtisadiyyatına qovuşması üçün möhkəm baza yaratdı.

(davamı gələn sayımızda)

XX əsrin ən dəhşətli səhifələri olan İkinci Dünya müharibəsi və Böyük Vətən müharibəsi bizim üçün çoxlu qurbanlarla başa çatdı. Amma, eyni zamanda, bu müharibə dünyada misli görünməmiş qələbə ilə başa çatdı və alman faşizminə qarşı müharibəyə qalxmış xalqlar, ordu- lar 1945-ci ildə tarixi bir qələbə çaldılar. Zaman keçdikcə, illər ötdükcə bu qələbənin mənası, mahiyyəti və tarixi əhəmiyyəti daha da aydın olur, bütün dünyaya üçün daha da açılır. Azərbaycan xalqı da İkinci

Dünya müharibəsində - Böyük Vətən müharibəsində qurbanlar vermişdir. Böyük Vətən müharibəsinə Azərbaycandan 600 minə qədər insan cəlb olunmuşdu. Onlardan 300 min Azərbaycan vətəndaşı müharibədə həlak olmuş, geriye dönməmişdir. Azərbaycanın qəhrəman oğulları Böyük Vətən müharibəsində şücaət göstərmiş, xalqımızın qəhrəmanlıq nümunələrini dünyaya nümayiş etdirmişlər və alman faşizmi üzərində çalışan qələbədə Azərbaycan xalqının da böyük payı vardır. Biz bu

gün - Qələbə günü Böyük Vətən müharibəsində, alman faşizminin qarşısını almaq uğrunda gedən müharibədə həyatlarını qurban vermiş Azərbaycan vətəndaşlarının xatirəsini böyük minnətdarlıq hissi ilə yad edirik. Onların qəhrəmanlığı heç vaxt unudulmayacaqdır. Çünki bəşəriyyəti faşizmdən xilas etmək tarixi bir qəhrəmanlıq nümunəsidir. Onların qəhrəman simaları bizim qələbimizdə daim yaşayacaqdır.

Heydər Əliyev,
ümummilli lider

1945-ci il Paradı Böyük Vətən müharibəsində faşizm üzərindəki qələbənin təntənəsi bayramıdır

1945-ci il may ayının 8-də, Berlin ətrafındakı Karlshofda danışıqsız təslim barədə Aktın imzalanmasına hazırlıq gətirdiyi bir vaxtda Moskvada SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin "9 Mayın Qələbə bayramı günü elan edilməsi haqda" fərmanı imzalandı. Fərman çox yığcam idi: - "Sovet xalqının alman-faşist işğalçılarına qarşı apardığı Böyük Vətən müharibəsinin qalibiyyətə başa çatması və danışıqsız təslim olduğunu elan etmiş Hitler Almaniya ordusu tərəfindən tam məğlubiyyətə uğradılması ilə qurtaran tarixi zəfərin anılması məqsədi

ilə 9 May ümumxalq təntənəsi - Qələbə Bayramı günü hesab edilsin və 9 May istirahət günü sayılsın". 1945-ci il iyunun 22-də Ali Baş Komandanın 370 nömrəli əmri dərc olundu. Əmrdə deyilirdi: "Böyük Vətən müharibəsində Almaniya üzərindəki qələbə münasibətilə 1945-ci il iyun ayının 24-də, Moskvada, Qızıl Meydanda fəaliyyətdəki ordu qoşunlarının, Hərbi-Dəniz Donanmasının və Moskva qarnizonu qoşunlarının Qələbə paradını təyin edirəm". Bir neçə gün sonra 1945-ci il iyunun 24-də Böyük Vətən müharibəsində SSRİ-nin qələbəsi şərafinə, Qızıl Meydanda parad keçirmək barədə qərar qəbul edildi. Bütün cəbhələrdən yığılma alaylar paytaxta gətirildi. Onlar hissə-hissə Moskvada və Moskva ətrafında yerləşdirildi. Sənələrində döyüşdə qazanılmış orden və medalları gəzdirən döyüşçülər ilk dəfə olaraq, döyüş hazırlığının əsaslarını məhz burada öyrənməyə başladılar. İyunun 24-də şəyqurların təntənəsi Qızıl Meydana yayılaraq, Qələbə paradının başladığını bildirdi. Hər bir cəbhə birləşməsinin önündə cəbhə və ordu koman-

danları sıyırma qılınc gedirdilər. Onların arxasında Sovet İttifaqı Qəhrəmanları, ordenli döyüşçülər cəbhənin və ona daxil olan hissələrin bayraqlarını aparırdılar. Cəbhə cərgələrinin arxasında məğlub faşist Almaniya ordusu endirilmiş bayraq və standartlarını gətirən batalyon meydana daxil oldu. Döyüşçülər əllərindəki düşmən bayraqlarını Mavzoleyin ayaqları altına atdılar. Moskva qarnizonu hissələri və hərbi məktəb müdavimləri meydana girdi. İlgid və çəvik süvarilər də çaparaq keçdi. Nizamlı, dəqiq sıra ilə əfsanəvi "taçan-

kalar", hava hücumundan müdafiə texnikası, artilleriya, motosikletçilər, zirehli avtomobillər və tanklar da meydana keçənlərin arasında idi. Səmada döyüş təyyarələri gördü. Onların çoxunu böyük şöhrət, ad-san qazanmış sovet aslanları idarə edirdi. Kinooperatorlar Qələbə paradını müxtəlif nöqtələrdən çəkirdi. Qələbə paradı haqqındakı film uzun müddət kinoteatrlarda, adı kənd klublarında nümayiş etdirildi. Hər yerdə də tamaşaçıların aramsız alqışları, sevinc və fərəh hissi ilə qarşılanırdı.

Sovet hökumətinin tapşırığı ilə Qələbə paradını Sovet İttifaqı Marşalı G.K.Jukov qəbul etdi

G.K.Jukovun 24 iyun 1945-ci il Paradındakı çıxışın: "Qızıl ordu əsgərləri və qırmızı donanma matrosları, serjantlar və starşinalar, ordu və donanma zabitləri, general və admiralılar! Yolşah fəhlələr və kolxozçular, elm, texnika və incəsənət işçiləri, sovet idarə və müəssisə qulluqçuları! Döyüş dostları! Vətənimizin paytaxtı Moskva Vətən adından bu qələbəni qazanmış igid sovet döyüşçülərini təntənəli surətdə təbrik edir! Bu gün bizim dövlətimizin, silahlı qüvvələrimizin qüdrətini sübuta yetirən bir gün kimi tarixə düşəcək. Bu gün qalib əsgərlər, Stalin hərbi məktəbinin yetirmələri çoxsaylı qələbələrin ölməz şöhrəti ilə bəzənib süslənmiş döyüş bayraqlarını Moskva küçələri ilə, bəyaz taclı Kreml divarları boyunca aparacaqlar. Dörd il bundan əvvəl alman-faşist quldur dəstələri vəhşicəsinə vətənimizə basqın etdilər. Sovet xalqı öz vətəninin şərəfini, azadlığını qorumaq üçün dincliyi bir kənara qoyub, silaha sarılmağa məcbur oldu. Faşist

Almaniya ilə, belə qaniçən və mənfur düşmənlə müharibə ağır, çox çətin bir sınaq idi. Lakin Doğma torpağımızın hər qarışını qorumaqla, döyüşlərdə qəhrəmanlıq möcüzəsi göstərən sovet qoşunları düşməni inadla vurub məhv etməyi qarşısına məqsəd qoydu. Alman-faşist təcavüzkarlığının Avropadakı yuvası dağıldı. Bəşəriyyət özünün ən qəddar düşmənidən, alman faşizmindən xilas oldu. Yolşahlar! Alman imperializmi üzərindəki qələbəni biz ağır itkilər hesabına qazanmışıq. Düşmənlə amansız döyüşlərdə döyüş dostlarımızın əksər hissəsi, xalqımızın bir çox ləyaqətli oğul və qızları qəhrəmancasına həlak oldular. Belə bir təntənəli gündə, gəlin, onların müqəddəs xatirələrini yad edərək deyək: **Vətənimiz uğrunda döyüşlərdə həlak olmuş qəhrəmanlara əbədi eşq olsun!** Vətənimizin şərəf və ləyaqətini, azadlığını, müstəqilliyini qorumuş qalibiyyətli döyüşçülərə eşq olsun! **Yaşasın bizim qələbəmiz!**

Əfsanəvi 1945-ci il 24 iyun paradı haqqında nadir faktlar

* Paradda 24 marşal, 249 general, 2536 zabıt, 31.116 serjant və sırası əsgər iştirak edirdi. Qızıl Meydandan 1850-dən artıq hərbi texnika keçdi.
* Qələbə paradını İ.V.Stalin deyil, Sovet İttifaqı Marşalı G.K.Jukov qəbul etdi.
Parada bir həftə qalmış İ.Stalin G.Jukovu öz iqamətgahına çağırır. Söhbət zamanı ondan soruşur:
- *Marşal ata minməyi yadırgamayıb ki? Axi, G.Jukov o illərdə daha çox qarargah məşğulunda ora-bura gedirdi. G.Jukov cavab verir ki, xeyir, yadırgamayıb,*

boş vaxtlarında at minməyi xoşlayır. Ali Baş Komandan isə cavabında deyir: - Hə, bax, Qələbə Paradını siz qəbul etməli olacaqsınız. K.Rokosovski isə parada komandanlıq edəcək.
* Döyüşçülər dərəcələri verilməmiş alman hissələrinin 200 bayraq və standartını əllərində əlcək daşıyırdılar. Bununla onlar düşmənlə, onun bayrağına da nifrət bildirir, əllərini murdar şeylərə toxundurmaq istəmədiklərini büruzə verirdilər.
Həmin bayraq və standartları əvvəldən hazırlanmış səkiyə oxşar xüsusi taxta

lövhenin üstünə tullayırdılar ki, onlar Qızıl Meydana dəyməsin. Birinci olaraq Hitlerin şəxsi standartı atıldı. Axırda isə Vlasov ordusunun bayrağını tulladılar. Həmin günün axşamı taxta qaramanın üstündəki bayraqlara, bütün əlcəklərə od vurub yandırdılar.
* Hələ may ayının axırında, bir ay qabaqcadan parada hazırlıq barədə qoşunlara sərəncam göndərilməmişdi. Paradın dəqiq vaxtı isə Moskvanın tikilmiş fabriklərinə lazımlı olan müddətlə razılaşdırıldı. Fabriklərdə həmin müddət ərzində əsgərlər üçün 10 min dəst parad

geyimi, atelyelərdə isə general və zabitlər üçün mundirlər tikilib çatdırılmalı idi.
* 1945-ci il 24 iyun paradından sonra Qələbə günü geniş şəkildə bayram edilmədi. O gün adi iş günü sayılırdı. 1965-ci ildən isə Qələbə günü müntəzəm olaraq təntənəli bayram, istirahət günü kimi qeyd edildi.
* 1945-ci il 24 iyun paradında Culbars adlı iti İ.Stalinin şinelinə bükərək əl üstündə aparırdılar. Məsələ burasındadır ki, İkinci Dünya müharibəsi zamanı xüsusi təlim görmüş itlər obyektlərin

minalardan təmizlənməsində mınaaxtaranlara xeyli köməklik göstərdilər. Onlar arasında Culbars adlı it xüsusilə fərqlənmişdi. O, Avropa ölkələrində müharibənin axırncı ilində 7468 mina, 150-dən çox mərmirə tapıb üzə çıxarmışdı. İyunun 24-də Moskvada, Qələbə paradına lap az qalmış Culbars yaranırdı. Məlum olur ki, Culbars "itlər məktəbinin" sırasında öz ayağı ilə paraddan keçə bilməyəcək. Bundan xəbər tutan İ.Stalin əmr edir ki, Culbarsı onun şinelinə bükərək, əllər üstə paraddan keçirsinlər.

1945-ci ildən sonra 20 il ərzində Qələbə münasibəti ilə parad sanki unuduldu. Növbəti parad 1965-ci ildə keçirildi. Öz iştirakçılarının sayına görə bu parad 1945-ci ildəkindən heç də geri qalmırdı. Texnikanın sayına görə isə həftə ondan üstün idi. Bundan sonra yenə ara verildi, Qələbə günü, yəni may ayının 9-da Qızıl Meydanda hərbi parad keçirilmədi. Çünki hər il onsuz da 1 may və 7 noyabr günlərində ənənəvi olaraq qoşunlar ölkənin Baş meydanından keçməli idi. Onu da qeyd etmək yerinə düşərdi ki, 60-cı illər SSRİ-nin bir çox şəhərlərində 9 May günü özünəməxsus şəkildə hərbi paradda qeyd olunurdu. Həmin gün hərbi hissə və hərbi məktəblər küçələrdən nizamla keçərək hərbi memoriallara, həlak olmuş döyüşçülərin abidələrinə baş çəkirdilər. Abidələrin üzərinə əklillər, çiçəklər qoyulur, mitinqlər, Böyük Vətən müharibəsi veteranlarının

görüşü təşkil edilirdi. Sonra da təntənəli marşla abidələrin önündən keçirdi. Belə tədbirlər Moskvada da adət halını almışdı. Amma Qızıl Meydanda deyil, başqa məkanlarda... Qələbə günü şərafinə növbəti genişmiqyaslı parad 1995-ci ildə keçirildi. Bu parad iki müstəqil hissədən ibarət idi: birincisi Qızıl Meydandakı piyada parad, ikincisi isə "Poklonni Qora"dakı hərbi texnikanın nümayişi. O vaxtdan etibarən Qələbə gününün hərbi paradı hər il keçirildi. Lakin sonrakı paradda hərbi texnika çıxarılmırdı. 2005-ci ildə Qələbənin 60 illiyi qeyd olunanda iri hərbi parad təşkil edildi. Bir çox xarici dövlət nümayəndələri dəvət olundu. Həmin paradda çox maraqlı bir məqam da vardı. İlk dəfə idi ki, Vermaxtın veteranları da Qızıl Meydandaydı. Onlar Almaniyanın o vaxtki kansleri Herhard Şroyderlə birgə gəlmişdilər.

2015-ci il Qələbənin 70 illiyi münasibətilə keçirilmiş PARAD

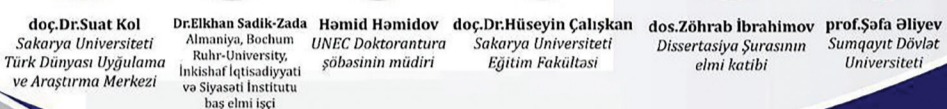

**“İDEAL ELMİ RƏHBƏR VƏ KEYFİYYƏTLİ
DİSSERTASIYA İŞİ NECƏ HAZIRLANMALI?”** mövzusunda
ONLINE BEYNƏLXALQ SEMİNAR 09 may 2020
saat 16:00

MÜZAKİRƏ MÖVZULARI:
- İdeal rəhbər dissertasiya işinin hazırlanmasında əsas meyar kimi
- İdeal elmi rəhbərin kriteriyaları
- Dissertasiyanın keyfiyyətinə təsir edən amillər
- Keyfiyyətli dissertasiyalar necə hazırlanmalı?
- Dissertasiyalara plagiat və ona qarşı mübarizə
- Tədqiqatçı uğurlu edən nədir?
- Dissertasiyalara qoyulan tələblər
- Dissertasiyaların hazırlanmasının texnologiyası
- Beynəlxalq elmi bazalardan istifadə qaydaları
- Hansı konfranslar aprobasiya olaraq qəbul edilir?
- Tədqiqatçının pedaqoji fəaliyyəti

TƏŞKİLATÇI:
UNEC - Elmi Fəaliyyətin Təşkili və
İdarə Edilməsi Departamenti;
ELMI FƏALİYYƏTİN TƏŞKİLİ şöbəsi
- ELMMETRIKA şöbəsi
- DOKTORANTURA şöbəsi

MODERATOR:
Prof. ZAHİD MƏMMƏDOV
UNEC EFTİED-in direktoru

doç.Dr.Suat Kol
Sakarya Universiteti
Türk Dünyası Uygulama
və Araştırma Merkezi

Dr.Elhan Sadıq-Zadə
Almaniya, Bochum
Ruhr-Universität
İnsanşah İctimaiyyəti
və Siyasət İnstitutu
baş elmi işçi

Hamid Həmidov
UNEC Doktorantura
şöbəsinin müdiri

doç.Dr.Hüseyn Çalçıkan
Sakarya Universiteti
Eğitim Fakültəsi

doç.Zəhrab İbrahimov
Dissertasiya Şurasının
elmi katibi

Prof.Şəfa Əliyev
Sumqayıt Dövlət
Universiteti

İnformasiya dəstəyi:
“İQTİSADİYYAT” qəzeti

Designer: Aydın Abdullazadə

İsveçrə iqtisadiyyatını ən ağır durğunluq dövrü gözləyir

Koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar İsveçrə iqtisadiyyatını 1973-cü il neft böhranından bəri ən ağır durğunluq dövrü gözləyir.

İqtisadiyyat üzrə Dövlət Kətibliyinin verdiyi məlumata görə, hazırda ölkədəki 187 min şirkətin ümumilikdə 1,91 milyon əməkdaşı qismüddətli iş rejiminə keçib.

Dövlət katibi Mari-Qabrielle İnayen-Flayş indiyədək dövlət tərəfindən müəssisələrə yar-

dım üçün ayrılan kreditlərin həcmi 14,6 milyard İsveçrə frankına çatdığına da ifadə edib. Lakin bununla belə, bu ölkədə ümumdaxili məhsulun 6,7 faiz aşağı düşəcəyi də ehtimal olunur.

İqtisadçının sözlərinə görə, il ərzində ölkə iqtisadiyyatında 25 faiz geriləmə qaçılmaz ola bilər. Həmçinin qeyd edilib ki, böhran həm idxal, həm də ixrac sektorunu çətin vəziyyətə salıb. Ona görə də, ölkədə iqtisadi həyatın tədricən canlandırılması, xüsusilə də mayın 11-dən etibarən ikinci mərhələyə start verilməsi ilə ölkədə iqtisadi göstəricilərin sabitləşəcəyinə ümid edilir.

“Disney” şirkətinin gəlir səviyyəsi kəskin aşağı düşüb

Amerikanın “Walt Disney Company” şirkətinin birinci rübdə xalis mənfəəti ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 91% azalıb.

Bu barədə məlumat şirkətin dərc olunan rüblük maliyyə hesabatlarında yer alıb. Təqdim olunan məlumatlara görə, martın 28-də başa çatan cari maliyyə ilinin birinci rübündə şirkətin xalis mənfəəti 475 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Eyni zamanda şirkətin gəliri 21% artaraq 18 milyard ABŞ dollarına çatıb.

Ötən ilin müvafiq dövründə şirkətin xalis mənfəəti 5,4 milyard ABŞ dolları, gəliri isə 14,9 milyard ABŞ dollar təşkil etmişdi.

Şirkətin gəlir səviyyəsinin kəskin aşağı düşməsi ABŞ-da və dünyada koronavirusun yayılmasının mənfəəti ilə əlaqədardır.

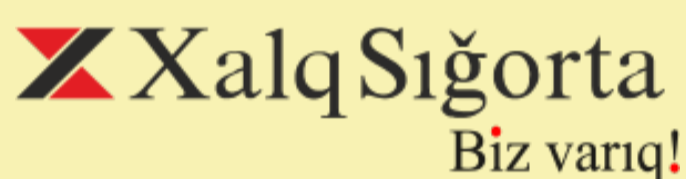
«Xalq Sığorta» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Səhmdarların Ümumi Yığıncağının növbədənəkar iclasının keçirilməsi haqqında ELAN

22 iyun 2020-ci il tarixində saat 15:00-da Bakı şəhəri, İnşaatçılar pr.22 L ünvanında, ASC «XALQ» Bankın inzibati binasının 15-ci mərtəbəsində «Xalq Sığorta» ASC-nin Səhmdarlarının Ümumi Yığıncağının növbədənəkar iclası keçiriləcəkdir.

Yığıncağın gündəliyi:

1. Aqrar Sığorta Fondunun İdarəedici qurumunun nizamnamə kapitalına investisiyanın qoyulması haqqında.

Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodu

Xalqımızı Böyük Qələbə bayramı münasibəti ilə təbrik edirik!

Geofizika və Geologiya İdarəsi

Böyük Vətən müharibəsində 700 mindən çox azərbaycanlı iştirak etmişdir.

9 May - Qələbə günü münasibəti ilə Azərbaycan xalqını təbrik edirik!

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMI-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhiş Əhmədov, Müşfiq Atakişiyev, Amil Məhərrəmov, Rüfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:

Lamiyə NƏBİYEVƏ

Redaksiyanın ünvanı:

Əliyev küçəsi, 7

Redaksiya: +99412 566 09 60

Faks: +99412 514 14 27

Mühasibatlıq: +99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənfəətinə uyğun gəlməlidir.

“İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnməmiş, «Azermidia» MMC nəşriyyatı mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500